

Innstilling til Fritt Ord-prisen for året 2021

Med utgangspunkt i retningslinjene for HIFOs Fritt Ord-pris har en komité bestående Maria Fritsche, Kristoffer Vadum og Kari Aga Myklebost vurdert 9 innsendte masteroppgaver i historie med utgangspunkt i deres faglige kvaliteter, teoretiske og metodiske tilnærminger samt originalitet. Komiteen er glad for å kunne melde at bidragene gjennomgående holder høy kvalitet og viser en bredde i tematikk, tidsperioder, og tilnærming. Det er også gledelig at 4 av 9 innsendte oppgaver er skrevet av kvinner, noe som utgjør en langt høyere andel enn tidligere år. Dette viser kanskje at HIFOs oppfordring om å nominere kvinnelige kandidater har hatt en virkning.

Den høye vitenskapelige kvaliteten og de mange spennende temaene i årets innsendte bidrag gjorde det vanskelig for komiteen å bestemme hvilken oppgave som kunne kalles best. Vi ble enige om at vinner av HIFOs Fritt Ord-pris for 2021 er Solfrid Klakegg Surland og masteroppgaven *Ice as an agent of change in a colonisation project: Norwegian ice to Algeria in the 19th century*. Oppgaven er levert ved Institutt for arkeologi, konservering og historie ved Universitetet i Oslo i 2021. Surland planlegger å publisere to fagartikler i internasjonale tidsskrifter og et bokkapittel på grunnlag av oppgaven. Komiteen anser planen som realistisk ut fra kvaliteten på oppgaven og det faglige nettverket som Surland har blitt del av gjennom arbeidet med masteroppgaven.

Surland har skrevet en spennende transnasjonal historie som belyser ulike aspekter av kolonialisering, handel, kultur og miljø, og viser hvordan norsk historie er vevd sammen med internasjonale forhold. Hennes oppgave tar for seg en av Norges største eksportvarer på 1800-tallet, naturis, og kartlegger den norske iseksporten til den franske kolonien Algerie. Oppgaven viser hvordan det gradvis vokste fram en fast istrafikk mellom Norge og Algerie, og drøfter både forutsetninger for handelen og de virkninger den fikk, med særlig fokus på det som i oppgaven betegnes som en kolonial kommersiell og kulturell dynamikk der norske ishandlere inngikk som «ikke-koloniale kolonialister», hvite forretningsmenn som tjente penger i kolonien uten selv å være del av en kolonimakt. Kildegrunnlaget for drøftingene er norske konsulatberetninger og handelsstatistikker, samt norske og franskspråklige aviser fra Algerie.

Oppgaven tar for seg en lite kjent del av norsk internasjonal økonomisk historie, og kartlegger historiske bånd mellom Norge og det franske koloniseringsprosjektet i Nord-Afrika. Oppgaven har en særlig styrke i de teoretiske perspektivene som den anlegger – Actor Network Theory og neomaterialistisk teori – og i drøftingene av «tingenes makt» – i dette tilfellet isens agens som handels- og forbruksvare. Gjennom disse perspektivene får Surland

fram hvordan den norske isen bidro inn i koloniprojektets mål om å gjøre Algerie til en fransk provins gjennom overføring av fransk leveste og kultur – deriblant de sosiale praksisene knyttet til mat, drikke og måltider, hvor naturisen ble et symbol på og en aktør i kolonimaktens ambisjoner om å europeisere Algerie. Surland følger isen som aktør og kartlegger nettverket eller «kuldekjeden» som isen inngikk i, fra produksjon ved innsjøer på det norske Østlandet, via handelsruter sørover i Europa til forbruk i kolonien i Nord-Afrika. Ved å analysere hvordan «Glacière Norvegiénne» ble markedsført i Algerie gir hun nye innsikter i sammenhengen mellom den moderne hygienediskursen, overføring av vestlig kultur og ulike økonomiske interesser. Dette gjøres i en effektiv og klar engelsk språkdrakt, hvor teori og empiri knyttes sammen i en gjennomarbeidet og overbevisende analyse.

Komiteen gratulerer Solfrid Klakegg Surland som vinner av HIFOs Fritt Ord pris for 2021!